

APLIKACE PORADENSTVÍ PŘI PRÁCI S HANDICAPEM – SPP813

pro: I. ročník magisterského NKS (SPSP) – ZS 2009/2010

Typ kurzu: volitelný

Rozsah kurzu: 6 P (+ min. 20 h. samostudia a samostatné práce)

Forma kurzu: přednášky a konzultace

Zakončení kurzu: zkouška (tématická písemná práce + ústní zkouška)

Výuka probíhá: v učebně 34 - FSS MU v Brně, Joštova 10

Autor kurzu a vyučující: PhDr. Mgr. Libor Novosád, PhD. (UČO 17448)

Cíl a Anotace kurzu:

Cílem kurzu je seznámit studenty se základními pojmy, východisky a formami poradenské podpory občanů s handicapem v sociální práci. Kurz vymezuje místo a význam poradenství v sociální práci i sociálních službách. Tematicky se zaměřuje zejména na celostně-integrovanou a facilitační pří-stupy ke „klientům“ se zdravotním znevýhodněním i nástroje a způsoby jejich poradenské podpory.

I. Osnova – základní teze kurzu:

- Organizace výuky – pokyny ke studiu a uzavření kurzu. Úvod; představení kurzu.
- Charakteristika handicapu (nemoc-porucha-postižení-handicap), jeho osobní i sociální dimenze. Komparace předmětné terminologie
- Poradenství jako služba eliminující znevýhodnění a sociální vyloučení. Poradenství v systému sociálních služeb a ve sféře rehabilitace či readaptace osob s handicapem.
- Základní principy poradenské služby; druhy a způsoby poskytování služeb (informace, po / rady, vedení, longitudinální podpora, hájení – zastupování - zprostředkování, předávání, akutní intervence atd.). Primární – sekundární - terciární prevence v poradenství.
- Osobnost poradenského pracovníka – odbornost, lidská vyzrálost, komunikativnost, schopnost empatie a autentičnosti; vliv sebepojetí, hodnotové orientace a zkušenosti, kompetence vs. kompetentnost, "soft skills" ap..
- Metodika práce poradce (navázání kontaktu, sjednávání schůzek předcházení nedorozuměním, "přetlumočení" zákonných aj. norem do jazyka klienta, odkazování na jiné instituce, zpětná vazba, monitoring, interakce a provázení klienta dalším vývojem, kooperace s blízkými klienta, rodinou). problematika funkční negramotnosti.
- Časoprostorové aspekty poradenské služby.
- Poradenská specifika (klient a práce s ním) – Klient s tělesným, smyslovým (zrakovým, sluchovým), řečovým (komunikačním) a mentálním postižením; klienti s psychickými poruchami (psychiatricky nemocní); senioři; pečující rodiny.
- Další specifické situace v poradenské práci – sdělování a podpora přijetí špatných zpráv, svízelný klient (agresivita, mlčenlivost, manipulativnost...). Poradenské pasti.
- meziinstitucionální komunikace a kooperace v poradenství.
- Typologie poradenských služeb v pomáhajících profesích:
  - Sociální práce – sociální poradenství, odborné sociální poradenství, poradenství jako integrální součást jednotlivých sociálních služeb, sociálně právní poradenství,
  - občanské poradenství – občanské poradny, SOS, SON atd.,
  - pedagogika (PPP, VP, VŠP),
  - speciální pedagogika (SPC, SVP),
  - sociální pedagogika (SVČ, SVP, PKC aj.),
  - státní správa, trh práce, justice, zdravotnictví aj.,
  - NNO a svépomocné organizace, peer counselling,
  - internetové poradenství. Krizová intervence a TKI.
- Metodologie zpracování poradenské kasuistiky. Příklady z praxe.

I.1 Základní povinná (P) a doporučená (D) literatura:

- 1) Gabura J., Pružinská J.: Poradenský proces. Praha, Sociologické nakladatelství, 1995. **(P)**
- 2) Kol.(Michalík, Krhutová, Novosád, Potměšil, Valenta): Občané se zdravotním postižením a veřejná správa. Olomouc, Univerzita Palackého, 2005. **(P)**
- 3) kol. Deverová, Tošner, Baštecká, Ježek, Halíř, Novosád, Přikrylová, Kinkor): Odborné sociální poradenství (*učební texty pro základní kurz*). Praha, MVF – CEKAS, 2007. **(D)**
- 4) Matějček, Z.: Dítě a rodina v psychologickém poradenství. Praha, SPN, 1992. **(D)**
- 5) Matoušek, O.; Koláčková, J.; Kodymová, P.: Sociální práce v praxi. Praha, Portál, 2005. **(P)**
- 6) Musil, L.: „...ráda bych vám pomohla, ale...“. Brno, Marek Zeman 2004. **(P)**

- 7) Navrátil, P.: Práce s klientem v občanském poradenství. Brno, OP Brno, 1998. (D)
- 8) Novosad, L.: Základy speciálního poradenství. Praha, Portál, 2000 nebo 2006. (P)
- 9) Novosad, L.: Základy speciálního poradenství s uvedením do školního poradenství. Liberec, Fakulta pedagogická TU v Liberci, 2001 nebo 2004. (D)
- 10) Novosad, L.: Základy teorie a metod sociální práce. II. díl. Vybrané problémy, přístupy a metody sociální práce. Liberec, FP TU v Liberci, 2004. (P)
- 11) Novosad, L.: Východiska a principy poskytování odborného sociálního poradenství osobám se zdravotním postižením. Praha, Asociace poraden pro zdravotně postižené 2008. (P)
- 12) Novosad L.: *Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním*. Praha, Portál 2009 – vyjde v září 2009. 273 s. (P)
- 13) Richtrová, M.: Občanské poradenství. Praha, Socioklub – AOP, 2002. (P)
- 14) Scherpner, M., Richter-Markert, W., Sitzenstuhel, I.: Sprevidzanie v praxi (vedenie), poradenstvo a učenie: princípy sociálnej práce. Dolný Kubín, vyd. P. Huba, 1999. (D)
- 15) Schmidbauer, W.: Psychická úskalí pomáhajících profesí. Praha, Portál, 2000. (D)
- 16) Úlehla, I.: Umění pomáhat. Praha, Sociologické nakladatelství, 1999. (P)
- 17) Wilson, D., Mnizsko, S.: Jak založit a vést občanskou poradnu. Praha, Asociace občanských poraden, 1998. (D)
- 18) Zákony č. 101/2000, č. 108/2006 (D) Další dle aktuálního doporučení vyučujícího.
+ Aktuální koncepční a metodické materiály na www stránkách MPSV, SQSS, SSP, AOP, APZP, ASP, NRZP, VCIZP a časopisy Sociální práce/Sociální práca, Psychologie dnes, Speciální pedagogika, Děti a my, Vozíčkář, Skok do reality, Můžeš aj.

II. Organizace kurzu:

Kurz obsahuje tři dvouhodinové přednášky. Důraz je kladen na týmovou kooperaci mezi studenty. Kromě **aktivní účasti na výuce** je celý kurz založen především na **vlastní četbě, vypracování tématické práce** a zvládnutí **závěrečné zkoušky**.

Po celou dobu kurzu je studentovi k dispozici vyučující na e-mailu*. Dotazy aj. se zasílají v samostatných mailech **na adresu učitele**. Jejich předmět se označí heslem **SPP813-08** - vyučující odpovídá cca 1x týdně.

II.1 Kontakt na učitele:

PhDr. Mgr. Libor Novosád, PhD.

externí vyučující Katedry sociální politiky a sociální práce FSS MU, Joštova 10, 602 00 Brno

Pracoviště: Akademická poradna, Centrum dalšího vzdělávání, Technická univerzita v Liberci, Studentská 2, 461 17 Liberec 1.

tel. 48 53 55 106; *e-mail: libor.novosad@tul.cz

Konzultace: dle domluvy, popř. vždy po výuce.

III. Požadavky pro zakončení kurzu

A) Povinná četba

Předpokladem úspěšného dokončení kurzu je zvládnutí příslušné **povinné literatury**.

B) Zkouška

Zkouška má dvě části: První část spočívá ve zpracování tématické práce a druhá část se uskuteční formou ústní zkoušky.

VI. POKYNY K PÍSEMNÉ PRÁCI:

Práce bude psána písmem Times New Roman vel. 12, řádkování 1,5; minimální rozsah je 5 stran vlastního textu (mimo titulní list, seznam literatury a případné přílohy). Titulní list práce bude v pravém horním rohu opatřen jménem a příjmením autora, jeho studijní kombinací, imatrikulacním ročníkem. Na titulní straně bude dále uveden vlastní název práce a termín jejího odevzdání. Nezapomeňte stránky očíslovat. Každá práce bude obsahovat **seznam použité literatury** a má být psána jako střídavý odborný text s odkazy na použitou literaturu. Práce budou zasílány na poštu nebo e-mailem na výše uvedenou adresu vyučujícího.

Doporučená témata prací: Přístupy k lidem s handicapem v poradenství, předpoklady poskytování „speciálních“ poradenských služeb, chyby a rizika v poradenské práci, mezioborová spolupráce v poradenství, akceptovatelné přístupy ke klientům - „každý potřebuje něco jiného“, poradenské služby na internetu, krizová intervence a její zásady, sdělování špatných zpráv a nabídka pomoci, poradenské strategie – co, kdy, komu, jak, kým a proč, prezentace vlastní poradenské zkušenosti – případu (kasuistiky), „projekt“ poradenské aktivity a další témata dle osnovy kurzu a domluvy s vyučujícím.